

A' ROMAI TSÁSZÁRI ÉS AP. KIRÁLYI FELSÉGNEK
KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indúlt BÉTSBÖL Szombaton 13. Oktoberben 1787.

Török Háború.

A' Hadi-készületek, mellyek minden felől mind a' szárazon, mind a' vízen, minden meg-szűnés nélkül, olty nagy erővel és szorgalmatossággal folynak minden szegleteiben Európának, mellyhez hasonlóról még a' 3 lábú öregek sem emlékeznek, ha az idén nem-is, de a' jövő 88-dik esztendőre, a' Muszka és Török Udvar között, 's talám még mások között-is nagy változásokra mutogatnak. A' Töröknek a' Muszka ellen lett had-izenése után tsak hamar azt írják vala a' közönséges levelekben, hogy az Otzakovi Török Tábor az ott szomszédban fekvő Muszka Táborra véletlen rá-ütvén, azoknak nagyobb részét le-vágta volna; de ezen hitel felett való történetet

meg-tzáfollja a' héten Bétsbe érkezett mezfze-földre kereskedő azon Lengyel 'Sidóknak tudósítása, kik azt merik erősíteni, hogy az *Otzakovi* Török Tábor nem vissza-veretett, hanem már a' Muszkáktól el-is foglaltatott. Minthogy már a' Török a' Muszka és Lengyel határ-széleken való gyakor ki-ütéssel prédálni kezdett vala, a' Muszka seregek Molduvába és Oláh Országba már bé-szállítottak, és itt-is a' Török földjéből 50 mért-földekett el-foglaltoknak lenni mondotnak. A' leg-nagyobb Török Táborok *Otzakov* és *Sziliftria* körül vagynak, mellyek újjóbb újjóbb seregekkel mind-addig fokasíttatnak; míg mind a' 2 Tábor 200 ezerből nem fog-állani. A' Muszka Ministert *Bulgakov* Urat a' 7 Toronyból megínt a' Diványba (Tanáts) vitétvén, újra meg-tudakozták, hogy az ő Monárkhánéja még-is azon szándékba volna-é, és Krimiat vissza-adná-é; vagy nem? Mellyre *Bulgakov* Ur azt felelven, hogy ő ezt a' maga Tsászárnéjától nem reménylheti, megínt a' Toronyba vissza-vitétt; sőt edgy hiteles tudósítás szerént már most *Kitz-Kalésiban*, edgy, a' Tengeri hajósoknak éjjeli világsíttóul szolgáló Tengeri köszikla tetején épült toronyban vagyon, melly tsak nem hozzá-járúlhatatlan helynek mondatik. — Kersonésusban mindenek mozgásban vagynak, és a' Muszka seregek nagy fokosággal közelíttének erre. — Azok a' *Kinburgból* jött sőt-vivők-is, kik a' Törököktől nem régiben le-vágattak, többnyire Muszka és nem Lengyel Jobbágyok valának. —

PRUSZSZIA. — A' Berlini Titkos Tanáts, azt olvasniuk edgy Berlini írásból, a' *Konstantzinápolyban* lévő Pruszsus Követ által, a' Muszka ellen meghatározott Török háborúnak valóságáról tudósíttatott. Már tsak az-is igen roszsz jel-vala, hogy a' Muszka Tsászá-

szárnénak Kersonban létekor a' Török semmi Követet nem küldé. Edgy Berlinben szárnyaló hír, de a' melly még bizonyság nélkül szükölködik, azt mondja, hogy Svéd és Dán Országok-is (hítelt fellyúl müló) öszve-vetett vállokkal hadat izentenek légyen a' Muszka ellen, és a' jelen-való században Muszka Ország által töllek el-vétetett földjeit a' Svéd visszakívánnya. A' mi kegyelmes Monárkhánknak tellyes igyekezete az, hogy ezen tával lévõ tsatáktól magát el-vonván, a' maga népének kívánt tsendességet nyerhessen, mindazáltal igen könnyen meg-eshetik, hogy Pruszszia a' Töröknek a' Muszkával lévõ ezen háborújába, melly tsak nem egész Európa' minden Státus-béli ezer Politikussáinak bordájában szövetik, szándéka ellen-is belé-elegyedni kéntelenítettik. A' mi népünknek Hollándiában lett szerentsés elõmenetelekrõl minden nap örvendetes híreket vévén, reménjük, hogy itt a' régi tsendesség minden órán helyre állittatik. — Azon Pruszsziai Törvény, mellyszerént a' nemes jószág, nemtelen Polgárra nem szólhat, a' mostani F. Uralkodó által-is újra meg-erõsítettik; kivévén azon történetet, midõn a' nemes törsök nemtelenbe ágozik, ekkor-is a' Király engedelmé nélkül meg-nem eshetik.

HOLLÁNDIA. — Már rég, hogy az egész Publikum tudni kívánja vala annak, hogy vallyon, ha a' Frantzia Udvar a' Pruszszus ellen a' Hollándiai perbe erõszakos Prokátorságot találna vállalni magára, a' Londoni szomszéd Udvar mi tévõ lenne? Errõl ugyan eddig tsak ezt írtuk; de most mint tökéletes igazságot úgy írhattuk, hogy a' Brüsszelben lévõ Anglus Minister Gróf Torrington Úr, edgy a' maga Udvara tzélját ez eránt egészszén ki-nyilatkoztató következendõ értelmû Levelet közlea' F. Tsászári Brüsszeli

szeli Fő-Kormányozó *G. Murai Úrral* Sept. 24-dikén:
 „A' Hollándiai Státufoknak belső-állapottya, a' Prusz-
 fzus Felségnek igaz ügye és más több roszsz-kö-
 vetkezések éppen meg-nem engedhetvén azt, hogy a'
 Frantzia Udvarnak ezen ügyben a' Hollándusoknak
 adandó segittségét a' Londoni Udvar minden érzékeny-
 ség nélkül szemlélje, újjolog jelenti, hogy az ő Királ-
 lya edgy kemény hadi-hajós-seregnek fel-állítására, a'
 maga hadi-népének meg-erősítésére kénytelenítettik,
 hogy minden időben éshető alkalmatoslágra készen
 lehessen. Ezen szándékát a' Londoni Udvar mineku-
 tána a' Párisi Udvarral-is közlette légyen, mindenek
 azt vélik, hogy a' Hollándusok semmi Frantzia segit-
 tséget nem nyervén; az Amsterdami Polgár-mester
 csak annyi fürtekre fogja viselni a' Parokat, mennyi-
 re az *Orániai* és *Braunsvájgi* Hertzegek parantsolják;
 azonban a' Hertzeg afzszonyon tett boszszú-állok-is
 meg-fognak lakalni. — A' Szakszoniai Választó Feje-
 delemségben lévő minden hadi-seregnek hirtelen paran-
 tsolatot vettének, hogy magokat az útozásra készen
 tartsák, kik nyakra főre készűlnek, és szabadságos-
 saikat vissza-hivják. — Gróf *Salmat* Titoknakjával
 edgyütt vasón vivékbé *Utrekht*be a' múlt héten, azt
 írja a' *Frankfurthi Újság-író*, és a' több hozzá hason-
 lók-is halásztatnak a' Pruszszus hálóba. Az íratik,
 hogy *Náarden Vára*, melly *Amsterdám Várossának*
 költsának tartatik, tűzzel ostromaltatik; de már edgy
Hágai Levélből azt értyük, hogy a' háborgó Hollán-
 dus Polgárok' kerekének középpontya *Amsterdám-is*
 Sept. 22-dikén a' *Braunsvájg* hatalmába esett, és ma-
 ga-is *Braunsvájg* itten mulatozik. Edgy kitsiny tűzi
 játék ment ugyan itt végben; de a' csak tréfa vólt.
 Mihelyt a' Pruszszus nép ide bé-érkezett, leg-ottan
 a' Kapukat és a' Tanátsházott foglolták-el, a' Polgá-
 rok.

rokkal a' fegyvert le-rakkatták, a' fegyveres és pus-
kaporos házat jó vigyázat alá tették, és az Orániai Her-
tzeg tzimerét mindenütt fel-tették, á' Polgároknak
olly fel-tétel alatt kegyelmeztenek-meg, hogy mago-
kat tsendeffégbe tartásák. Már most azt hírlelik, hogy
a' Frantzia segítő-fergek Herzogenbus felől febes út-
ban vólrának, de ezen segítség tsak a' Hollándusok
szerentsétlenségének ironiája. Az a' tsudálatos do-
log, hogy a' Pruszszus fergek 7 egész napok alatt ezen
ostrom-alkalmatoságával meg-nem nyugottanak, vi-
zes-hellyen kéntelenítetttenek Táborban fekünni, még-
is a' betegségről mind eddig semmit sem tudnak. Sen-
kivel még eddig a' Pruszszus nép itten, hanem ha el-
lent állott, kegyetlenül nem bánt, hanem a' fegyve-
res népet fogságra verte, a' honnan véghetetlen hadi-
fogjaik vagynak.

A. BELGIUM. — A' F. Tsászár parantsolatjá-
ból *Lilló* és *Lifskenhoek* várai, az *Antverpiai* fegy-
vertartó házból, ágyúkkal és más hadi-készületekkel
keményen erősítettnek. Itt már közönséges tsendes-
ség uralkodik, ki-vévén azt, hogy a' Monárkhának
kegyelmes engedelme után-is némelly apróságos ze-
nebonákra szolgáltattanak legyen okot. Monokhium-
ban a' múlt hónapnak 27-dikén, éppen midőn az ide-
való Polgárság a' F. Monárkha kegyelmes engedelme-
nek öröm-innepét ülné, edgy Kávés-ház eleibe a' töb-
bi-között ezen írás vala ki-téve: *Hazafiak gyülekeze-
te*, mellyet a' F. Tsászári hadi-nép nem jó szível
szemlélvén, a' Polgár-mesternek jelentik, hogy ezt
vétesse-le! de ez el-halgatván, oda mene edgy Tiszt
és le-szakasztá; mellyből a' dolog szóról szóra kerül-
vén, olly nagy lárma és támodás következék, hogy
már a' Polgárság a' harangot kívánnyá vala félre-ver-
ni, de szerentsére a' Torony koltsára nem akadhat-
ván,

ván, noha ez el-múlt, még-is kemény hadi-erővel lehet a' zenebonának ellent állani, és a' Polgárok közül 3-mon el-esének, 5-ten pedig megsebesítettének. Itt-is a' múlt hónapnak 26-dikán minden szarvas-marhának és eledelre tartazó dolgoknak az Országból való ki-vitele keméey Tsászári büntetés alatt meg-tiltaték.

Elegyes Tudósítások.

Azt olvassuk edgy bizonyos Levélből, hogy a' Muszka Nagy Herzegnek második Fia Varfaúba vitétik, és ott, a' Muszka Követnek vigyázása alatt, 2 Kathólikus Püspökök által a' Kathólíka hitben neveltetik-fel. Ha ez igaz, e' nagy előre-való vigyázása valaminek. — Septembernek I. napján minden Spanyól tengeri ki-kötő-hellyekre Kurírok küldetének, olty parantsolattal, hogy éjjel nappal a' hadi-hajóknak el-kézfittésében foglalatoskodjanak. Azt mondják, hogy ezt edgy nagy Muszka hajós-teregnek a' közép-tengeren való meg-jelenése okozta. — Berlinben minden nagy rangú Férfiak az *Oránia* tzimmerrel izéles kék pántlikát hordóznak nyakakban, mellyen ilyen írás vagyon: *Orange boven*. — A' Bukoresti Bojéroknak Feleségestől mindenestől Konstantzinápolyba kelletik költözni, kik örömost Brassóban kívánnyák vala, a' kétfejű sas szárnyai alatt, meg-vonni magokat. A' Török minden idegen Ministereknek tudtakra adta, hogy mind addig, míg a' Muszkával háborúban lene, a' Fekete-Tengert bé-zárva kívánná tartani, és addig semmi Európai nemzetnek azon hajókázni meg-nem engedné. — A' Búdai Újságnak 77-dik leveléből értyük, hogy Jászberényben a' múlt hónapnak 27-dikén közönséges gyűlés tartatván, a' Haza Attyához való hívségeknak meg-bizonyíttása véget leg-ottan-el-végezék, hogy egész készülettel 600 Hu-

szárokat állítsanak minél hamarébb talpra, — Ugyan ezen Levélben írják, hogy ezen hónapnak 3-dikán Pofonyban a' Magyar Fő-Kantzellárius Úr ő Excellentiája Udvarában, a' nemefi rendnek igen nagy sokasága között, a' F. Királyi Kommissárius Úrnak és más Vármegyebéli fő tagoknak jelen-létekben, az újj katonáadás véget, közönséges gyűlés tartaték, hól a' K. Kommissárius Úr edgy igen hathatós beszédet tartván, ezen Vármegyének valamint világi ügy Papi tagjai, az ő edgyaránt köteles hívségeknék bizony-ságául, nem tsak a' kívánt újj katonákat, hanem utól-só tsep véreket-is örökös Úrak és hazájok óltalmára fel-áldozni önként meg-igérék. Ezen közönséges gyűlés után a' Vice-Ispány Úr nagy részét a' Vármegyének meg-vendéglé. — Bétsben edgy nagy 80 lábnyi hofzfzaságú fa-épületen még vásárnapokon-is szorgalmatofon dolgoznak; ez edgy hordozható Táborig Ispótály léfzen, és minden órán, darabokban, le-fog Magyar Országra költöztetni. — A' Búdai levelek szerént Pesten-is 4-dikben közönséges Vármegye gyűlése tartaték Fő-Ispány és K. Kommissárius *Almás* Úr ő Excellentiája vezérlése alatt, ki midön az ő Felsége kegyelmes akarattját jelentette volna, leg-ottan elvégezék, hogy 695 újj katonát adjanak; mellyből Búda 110, Pest 90, Ketskeméth 40, és Vátz 18-at ad. Az illyetén közönséges gyűlések más N. Vármegyékben-is tartattak. —

A' Pruszszus hadi-nép Holláncdiában minden szénát szalmát és zabot öfzve-vásárol a' maga számára, és véghetetlen élést gyűjt öfzve. 4 Regimentek parantsolatot vettének, hogy induljanak Belgiumfelé, az egész Ármada pedig tsatázó karba belyhezteni magát. Ebből a' tetszik, hogy a' Pruszszus nép még a' telen-is Holláncdiában fog-maradni, nehogy azok a' mérték-letlen

letlen életű Pátzienfek az Orvos jelen nem létében recidivazzának, és az utolsó tevejgés nagyobb legyen az elsőnél. De hát ezek a' más 4 Regimentek miért indulnak? ezt nem tudhattuk. — A' *Tisza* partyáról érkezett tudósításokból olvassuk, hogy ezen egész Európában hallal leg-gazdagabb folyó-víz az idén nagyon meg-apadván, a' halnak másája (melly mind 19 és 20 fontos halakból áll) 3 forinton vásároltattik vala; a' kisebb halaknak másája pedig 30 garafon; a' még kisebb halakból pedig edgy egész szekérral, mennyit 2 Hazabéli ló el-vonhatot, annyit lehetett 30 garaffal venni. Az ollyatén halakat, melyek csak edgy araszafok valának, kénytelenítették a' halászok megint a' vízbe visszavetni: mivel azokat senki sem akarja vala meg-venni. — Holláudiában más természetű vagyon a' halnak; nevezetesen a' *Stokfis*-nak; ez mikor meg-akarják venni akkor ugrik önként a' vízbe. — 72 faluk fekszenek itten vízbe. — Tsak alig ha a' Török a' Hollándusokkal edgy iskolába nem tanulta a' vitézséget és hadi-tudományt; mert még hozzá se kezdtek az Examenhez, tsak a' *Márs* Thésessai vagynak ki-aggatva, 's már-is a' szélekről költözkednek bejebb, leg-alább Feleségeiket, gyermekeiket költöztetik. *Sabázból* és *Belgrádból*, *Rissába* és *Tzvornikba* költözkednek. *Ismaïlba*, hól edgy nagy Török Tábor fekszik olly nagy drágaság van, hogy már a' nép nem akar tovább ott maradni, hanem a' lovát 5 for. adja, 's széled. Minden Török fegyverek, zászlok és más hadi-dolgok a' Mufti (Török Pápa) által rósa vizzél meg-hintettek, és nagy Tzerémoniával szenteltettek-meg; mellyből láthatjuk, hogy a' *Mahumed* vallása szerént a' lófark is meg-szenteltethetik, mivel itt a' meg-szentelt zászlok ló-farkból vagynak.